

N:o 73.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af kronohäktet i Kisa; gifven Stockholms slott den 13 mars 1903.

Under åberopande af bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

dels att kronohäktet i Kisa med tillhörande jordområde må mot en köpeskillning af tretusen kronor samt de villkor i öfrigt, som finnas upptagna uti det i bilagda statsrådsprotokoll omförmälda köpekontrakt, försäljas till Kinda häradsbor,

dels ock att köpeskillingen må tilläggas förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ossian Berger.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 13 mars 1903

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger anmälde i underdånighet fångvårdsstyrelsens underdåniga skrifvelse den 30 sistlidne december angående försäljning till Kinda häradsbor af det kronan tillhöriga häktet i Kisa med mera; och anförde departementschefen härvid:

»Sedan de tingshusbyggnadsskyldige inom Kinda härad år 1868 beslutat att i Kisa uppföra nytt häradshäkte och, med hänsyn därtill att häktet jämväl vore erforderligt för hysandet af transportfångar, gjort framställning om bidrag af allmänna medel till byggnadsföretaget, uppstod fråga, huruvida icke häktet komme att få så vidsträckt användning, att detsamma lämpligen borde af kronan uppföras. Fångvårdsstyrelsen föranstaltade om utredning i ärendet och lät höra de byggnadsskyldige, hvilka därvid, under förutsättning att kronan åtog sig

häktesbyggnadens uppförande, förmälde sig icke hafva något att erinra mot en företedd ritning för sådan byggnad, beräknad att kosta 6,000 kronor och afsedd att innehålla sex celler, ett gemensamhetsfångrum, ett boningsrum med kök för fångvaktare samt tre rum för nämnd och länsmän, äfvensom, under förbehåll att häktet uppfördes på kronans bekostnad och att fångvården därstädes af kronan öfvertoges samt att de byggnadsskyldige framgent befriades från deltagande i byggnads- och underhållskostnaden för häktet och fångvården i öfrigt, förklarade sig villige att i ett för allt till byggnadskostnaden bidra med 2,000 kronor och dessutom för inköp af tjänlig byggnadstomt utgifva 200 kronor.

På fångvårdsstyrelsens hemställan täcktes Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 29 december 1871, med godkännande af de byggnadsskyldiges sålunda gjorda anbud, bemyndiga fångvårdsstyrelsen att gå i författning om inköpande af tjänlig fängelsetomt i Kisa och uppförande därå af fängelsebyggnad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan omförmälda ritning, hvarjämte föreskrefs, att för inköp af tomt och byggnadskostnadens bestridande finge i mån af behof utaf fångvårdens förslagsanslag användas 6,200 kronor, hvaremot de byggnadsskyldiges bidrag 2,200 kronor skulle godtgöras nämnda anslag.

I samma nådiga bref stadgades vidare att, sedan byggnaden blifvit fullbordad, häradshäktet i Kisa skulle tills vidare begagnas såsom kronohäkte dels för verkställande i de fall, då Kungl. Maj:ts befallningshafvande så förordnade, af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, och dels till förvarande af för brott häktade personer från Kinda härad samt af dylika fångar från Ydre härad emellan rannsakingarna; och har häktet allt sedan dess uppförande användts i enlighet med dessa bestämmelser.

Sedan fråga väckts om indragning af vissa mindre fängelser, anförde fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 1 december 1899 rörande ifrågavarande häkte, att medeltalet fångar därstädes under senare åren utgjort allenast en och att, då aflöningarna till tillsyningsman, vaktmästare samt vaktkvinna och kokerska utginge med 1,025 kronor om året, fångvårdskostnaden tydligen ställde sig orimligt hög i förhållande till det gagn fångvården ägde af häktet, hvartill komme att med 1902 års ingång järnvägsförbindelse komme att öppnas mellan Kisa och Linköping, där länsfängelset erbjöde utrymme jämväl för de fångar, som enligt gällande bestämmelser skulle eller kunde förvaras i Kisa. I sagda skrifvelse upplyste fångvårdsstyrelsen vidare, att de tingshusbyggnadsskyldige i Kinda härad, som blifvit hörda angående häktets indragning, förklarar sig benägna för en uppgörelse i den rikt-

ning, att häradet mot ett visst pris, därom öfverenskommelse framdeles kunde träffas, af kronan tillöste sig häktet med därtill hörande jordområde samt därigenom frikallade kronan från dess vid häktets uppförande ingångna förpliktelse mot häradet; att Kinda häradsrätt ansett, att, därest öfverenskommelse kunde träffas mellan kronan och häradet angående det ingångna aftalets upphörande, hinder icke borde möta för den afsedda indragningen; samt att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län ej heller haft något att däremot erinra; och hemställde fängvårdsstyrelsen på grund häraf om Kungl. Maj:ts bemyndigande att i och för indragning, så snart omständigheterna det medgäfvé, af ifrågavarande kronohäkte förberedelsevis träffa därför nödig uppgörelse och därmed till Kungl. Maj:t för nådig pröfning inkomma.

Genom nådigt beslut den 2 februari 1900 fann Kungl. Maj:t godt bifalla denna hemställan.

På grund af det sålunda lämnade bemyndigandet och sedan fängvårdsstyrelsen, efter det järnvägen mellan Linköping, Kisa och Vimmerby under maj 1902 öppnats för allmän trafik, afslutat kontrakt om fängtransporter å denna järnväg, anmodade styrelsen Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län att förslagsvis träffa öfverenskommelse med Kinda häradsbor om försäljning till dem för högsta pris, som kunde betingas, af ifrågavarande häkte jämte tillhörande jordområde. Efter föranstaltande af Kungl. Maj:ts befallningshafvande blefvo häradsborna härpå den 1 september 1902 inför häradsrätten hörda i ärendet; och förklarade häradsborna därvid, att häradet vore villigt tillösa sig häktet med byggnader och jordområde mot en summa af 3,000 kronor, i hvilken händelse häradet frikallade kronan från den vid häktets uppförande ingångna förpliktelsen mot häradet eller ersättningsanspråk därför. I fråga om den erbjudna köpesumman anfördes af häradsborna, att denna blifvit bestämd med hänseende till att byggnaden icke vore i fullt godt skick och att värdet något minskades, därigenom att närboende grannar nyligen uppfört byggnader ända inpå gränsen till kronans ifrågakomna jordområde.

I enlighet med det af häradsborna sålunda gjorda anbudet har därpå den 20 sistlidne december emellan Kungl. Maj:ts befallningshafvande och häradsbornas befullmäktigade ombud häradshöfdingen Hugo Hedenstierna upprättats ett köpekontrakt, enligt hvilket, under förutsättning af Kungl. Maj:ts godkännande, ifrågavarande kronohäkte med byggnader och jordområde om fyra kappland, afsöndrade från ett mantal Kisa gästgifvaregård, försäljes till häradsborna mot en köpeskilling af 3,000 kronor och villkor i öfrigt, att köparne frikalla kronan

från den vid häktets uppförande ingångna förpliktelsen mot häradet eller ersättningsanspråk därför, att köpeskillingen skall erläggas den 1 juli 1903 till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att fastigheten får tillträdas den 1 juli 1903 i det skick den då finnes, att brandförsäkringsafgiften för löpande försäkringsår eller till den 1 april 1903 betalas af kronan, att köparne ansvara för de afgifter till kommun och prästerskap äfvensom kronoutskylder, som uppbäras efter 1903 års utgång, samt att stämpelafgiften och öfriga lagfartskostnader gäldas uteslutande af köparne.

Uti den ifrågavarande underdåniga skrifvelsen den 30 sistlidne december har fångvårdsstyrelsen meddelat, att för den vid häktet nu anställde vaktmästaren ledig befattning finnes beredd vid annat fängelse, att häktets tillsyningsman af Kungl. Maj:t förordnats att endast tills vidare uppehålla tillsyningsmansbefattningen samt att den vid häktet tjänstgörande vaktkvinnan och kokerskan är antagen endast tills vidare; och har styrelsen, under åberopande häraf samt under erinran att jämlikt nådiga brefvet den 29 december 1871 det belopp, som utöfver häradsbornas för ändamålet erbjudna bidrag påfordrats för inköp af häktestomten samt byggnadskostnadens bestridande utgått af fångvårdens förslagsanslag, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes dels godkänna det ofvan omförmälda villkorligt afslutade köpekontraktet samt förordna, att den kontraherade lösesumman skall tillfalla förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, dels ock förklara, att länsfängelset i Linköping skall från och med den 1 juli 1903 utgöra krono- och rannsakningshäkte för Kinda och Ydre härad i enlighet med bestämmelserna i nådiga brefvet den 29 december 1871.

Sedan järnvägsförbindelse mellan Linköping och Kisa numera öppnats, synes mig intet skäl föreligga att vidare bibehålla ifrågavarande kronohäkte, hvilket, på sätt fångvårdsstyrelsen erinrat, förorsakar en orimligt hög kostnad i förhållande till fångvårdens gagn däraf. Med hänsyn till den förpliktelse, kronan vid häktets uppförande iklädt sig emot Kinda härad, lärer emellertid indragning af häktet icke kunna ske utan häradsbornas medgifvande. Då nu häradsborna i sitt köpeanbud samtyckt att befria kronan från dess ifrågavarande förpliktelse och intet synes vara att anmärka i fråga om den erbjudna köpeskillingens belopp eller de föreslagna villkoren i öfrigt, torde det upprättade köpekontraktet böra godkännas. Innan någon vidare åtgärd i ärendet kan vidtagas, erfordras emellertid Riksdagens samtycke till försäljningen; och hemställer jag förty, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

dels att kronohäktet i Kisa med tillhörande jordområde må mot en köpeskilling af 3,000 kronor samt de villkor i öfrigt, som finnas upptagna i ofvan omförmälda köpekontrakt, försäljas till Kinda häradsbor, dels ock att köpeskillingen må tilläggas förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.»

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdde hemställen täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition i ämnet, af den lydelse bil. litt. B. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.